

ปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ¹

พุทธิตา เดชบุญ²

จากการศึกษาปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญาประนีประนอมยอมความ และการบังคับคดีรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสัญญาประนีประนอมยอมความและการบังคับคดีทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ และเพื่อศึกษาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาประนีประนอมยอมความและการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาประการแรกเกี่ยวกับการทำสัญญาประนีประนอมยอมในชั้นบังคับคดี เนื่องจากสัญญาประนีประนอมยอมความสามารถทำได้ทั้งในศาลและนอกศาล โดยกฎหมายไม่ได้มีบทบัญญัติหลักเกณฑ์หรือผลของสัญญาประนีประนอมยอมความแบ่งแยกประเภทกันไว้ แต่จากการศึกษาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสัญญาประนีประนอมยอมความพบว่า การทำสัญญาประนีประนอมยอมความภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาในศาลและนอกศาลมีความแตกต่างกัน โดยศาลนำเอาการรับรู้ของศาลเป็นเกณฑ์ จากบรรทัดฐานของศาลฎีกาคือ หากเป็นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องเข้ามาใหม่ หรือวิธีการอย่างใดก็ตาม ย่อมมีผลผูกพันเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามคำพิพากษา สิทธิที่จะบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมเป็นอันระงับไปและบังคับใหม่ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ตกลงกันใหม่ แต่หากเป็นการกระทำนอกศาล ศาลถือว่าอยู่นอกเหนือจากการรับรู้ของศาล เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมก็ยังคงสามารถบังคับตามคำพิพากษาเดิมต่อไปได้ ส่วนสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาลนั้น หากมีข้อโต้แย้งกันอย่างไรก็ให้ไปฟ้องร้องกันเป็นคดีใหม่ จึงเห็นว่าการนำเกณฑ์ในการรับรู้ของศาลมาเป็นเกณฑ์นั้น ย่อมไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ที่ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ

เมื่อพิจารณาหลักการทฤษฎีในเรื่องหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา หลักเสรีภาพในการทำสัญญา และหลักการรักษาสัญญา (Pacta Sunt Servanda) แล้วพบว่า กรณีที่กระทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลภายหลังจากศาลมีคำพิพากษา การที่ศาลวางหลักไว้ว่า ทำให้หนี้เดิมระงับและบังคับตามสัญญา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัชรดา เอื้อวรรณกิจ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิษา กักคิณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประนีประนอมยอมความที่ทำขึ้นใหม่ จึงเห็นว่าไม่เป็นการขัดกับหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาหลักเสรีภาพในการทำสัญญา และหลักการรักษาสัญญา

ส่วนกรณีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนอกศาลภายหลังศาลมีคำพิพากษา การยอมให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษายังคงบังคับคดีตามคำพิพากษาดังเดิมได้อยุ่นั้น เป็นการขัดต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักการรักษาสัญญา เนื่องจากเมื่อคู่สัญญามีการทำสัญญาใด ๆ ต่อกันแล้ว ก็หวังว่าจะมีการปฏิบัติตามสัญญาที่กระทำต่อกันนั้น ซึ่งการที่ศาลวางหลักไว้เช่นนี้ โดยนำเพียงการรับรู้ของศาลมาเป็นเกณฑ์นั้น ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมแก่คู่กรณีซึ่งประสงค์จะปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความและยอมทำสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นแล้ว และเมื่อพิจารณาประกอบกับหลักความเป็นที่สุดของคำพิพากษา กรณีที่เป็นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนอกศาลภายหลังศาลมีคำพิพากษา ก็ไม่เป็นการขัดต่อหลักความเป็นที่สุดแห่งคำพิพากษาแต่อย่างใด เนื่องจากการบังคับตามข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น มิใช่ข้อตกลงในส่วนที่ศาลเคยได้พิพากษามาแล้ว และหากเกิดข้อพิพาทจากข้อตกลงในสัญญาประนีประนอมยอมความ คู่กรณีก็ย่อมสามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้อีก ไม่ถือว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำหรือการฟ้องซ้ำแต่อย่างใด อีกทั้งการที่ศาลวางหลักว่าหนี้เดิมไม่ระงับนั้น ย่อมเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 ที่กำหนดให้เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ย่อมทำให้หนี้เดิมระงับ และบังคับกันตามหนี้ที่ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันใหม่ และการบังคับคดีในหนี้เดิมนั้น อาจจะเป็นชำระหนี้ที่ไม่มีอยู่จริง เพราะหนี้เดิมได้ระงับลงไปแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 ดังนั้น จึงไม่ควรนำเกณฑ์การรับรู้ของศาลมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยกการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและนอกศาล ภายหลังศาลมีคำพิพากษาให้มีผลแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสที่กำหนดให้เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนอกศาลแล้วนั้น สามารถนำเอาสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาลมาให้ศาลมีคำสั่งรับรองได้ อันแสดงให้เห็นว่ากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสไม่ขัดถือการรับรู้ของศาลเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแยก และผลจะเหมือนกับการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาล

ประเด็นปัญหาประการที่สอง เป็นเรื่องการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ กรณีทำสัญญานอกศาล สำหรับกรณีที่มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลมีคำพิพากษามาตามยอมไปแล้ว ต่อมาที่มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนอกศาลอีกครั้งหนึ่ง แม้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาส่วนใหญ่ได้วางแนวไว้ว่า สามารถกระทำได้ แต่ศาลในคดีเดิมไม่ยอมรับเนื่องจากไม่อยู่ในความรับรู้ของศาล ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19/2504 ที่แม้จะยอมรับให้มีการทำสัญญาประนีประนอมกันนอกศาล แต่การที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาในคดีเดิมที่อ้างว่ามีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันขึ้นใหม่แล้ว เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาในคดีเดิมบังคับคดีต่อไป กล่าวคือ ให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีในคดีเดิม แต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษากลับต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลเป็นคดีใหม่เพื่อให้ศาลในคดีหลังงดการบังคับคดีเดิม

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 852 ที่กำหนดให้มูลหนี้ตามคำพิพากษาลบดับเดิมได้ระงับไป เพราะมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ การที่ศาลวางแนวคำพิพากษาเช่นนั้น ย่อมเป็นการขัดต่อ มาตรา 852 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงเรื่องปัญหาในชั้นบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 7 (2) คำฟ้องหรือคำร้องขอที่เสนอเกี่ยวเนื่องกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ซึ่งคำฟ้องหรือคำร้องขอนั้นจำต้องวินิจฉัยของศาลก่อนที่การบังคับคดีจะได้ดำเนินไปโดยครบถ้วนและถูกต้องนั้น ให้เสนอต่อศาลที่กำหนดไว้ในมาตรา 271 แสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ปัญหาในชั้นบังคับคดีเสร็จสิ้นไปในคดีเดียวกัน ดังนั้นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผู้ศึกษาอ้างถึงไปในข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นด้วยในผลที่ศาลยอมรับการทำสัญญาประนีประนอมกันภายนอกศาล แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่า การที่จะงดการบังคับคดีในคดีเดิมไม่ควรที่จะเพิ่มภาระให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไปฟ้องเป็นคดีใหม่เพื่อให้มีการงดการบังคับคดี และเมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในเรื่องการงดการบังคับคดี หรือเพิกถอนการบังคับคดี ไม่ได้มีการบัญญัติให้อำนาจลูกหนี้ตามคำพิพากษามาขอมในอันที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อกล่าวอ้างว่าหนี้ตามคำพิพากษามาขอมไม่มีมูลหนี้อีกต่อไป เนื่องจากการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันใหม่ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ากรณีนี้เป็นช่องว่างของกฎหมายทำให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่สามารถยกเหตุขึ้นกล่าวอ้างต่อศาล และเป็นเหตุให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาดองฟ้องเป็นคดีใหม่เพื่อการบังคับคดีในคดีเดิม ยิ่งไปกว่านั้นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2018/2533 แม้จะปรากฏต่อศาลว่ามีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันภายหลังศาลมีคำพิพากษามาขอมแล้ว แสดงให้เห็นว่าปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อศาลแล้ว แต่ศาลกลับมีคำสั่งไม่ได้สวนคำร้องของจำเลยที่ขอให้งดการบังคับคดีและเพิกถอนหมายบังคับคดี ซึ่งผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยเนื่องจากเมื่อมีข้อเท็จจริงดังกล่าวขึ้นมาสู่ศาล และเป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบังคับคดี เพื่อให้ประเด็นปัญหาดังกล่าวเสร็จสิ้นไปในคดีเดียวกัน ศาลควรไต่สวนให้ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนและวินิจฉัยต่อไป

ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งไม่ยอมรับการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนอกศาล มักจะวินิจฉัยต่อไปว่า หากมีการทำสัญญาประนีประนอมกันจริงก็จะนำไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ ส่วนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามาขอมตามคำพิพากษามาขอมฉบับเดิมสามารถที่จะบังคับคดีต่อไปได้ ดังนั้นหากลูกหนี้ตามคำพิพากษามาขอมสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำขึ้นภายหลังไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ หากศาลในคดีหลังพิพากษาว่ามีการทำสัญญาประนีประนอมกันภายหลังจริงและบังคับให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ต้องถูกบังคับคดีในขณะที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยเนื่องจากหากมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันใหม่แล้วย่อมไม่มีมูลหนี้ตามคำพิพากษาลบดับเดิมอีกต่อไปแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ไม่ควรจะบังคับคดีตามคำพิพากษาลบดับเดิมได้อีกต่อไป และเมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสที่ศาลสามารถมีคำสั่งรับรองสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำนอกศาลได้นั้น เห็นว่า หากประเทศไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการที่คู่ความตกลงกันนำสัญญาประนีประนอมยอมความที่กระทำนอกศาลให้ศาลมีคำสั่งรับรอง

แล้วนั้น ย่อมเป็นการลดปัญหาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนอกศาล เนื่องจากคำสั่งรับรองของศาล ย่อมเปรียบเสมือนเป็นคำพิพากษาของศาลที่หากคู่ความฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้ว ย่อมสามารถบังคับคดีได้ทันที

ประเด็นปัญหาประการที่สาม ปัญหาระยะเวลาในการบังคับคดีและอายุความตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับคำพิพากษาย่อม กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาย่อมตามสัญญาประนีประนอมยอมความและต่อมาคดีถึงที่สุด อายุความเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 192/32 ซึ่งมีอายุความ 10 ปี ดังนั้นการที่จะนำมูลตามคำพิพากษาย่อมไปฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายต้องอยู่ภายในอายุความดังกล่าว ส่วนระยะเวลาในการบังคับคดีเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ มีระยะเวลา 10 ปี นับแต่มีคำพิพากษาในชั้นที่สุด และกรณีคำพิพากษาย่อมที่มีเงื่อนไขในการบังคับคดีเป็นไปตามมาตรา 274 วรรคสอง กล่าวคือ ระยะเวลาการบังคับคดี 10 ปี นับตั้งแต่วันที่เห็นตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอาจบังคับให้ชำระหนี้ได้ แม้จะมีการแก้บทบัญญัติแห่งกฎหมายในส่วนการบังคับคดีเกี่ยวกับนี้ตามคำพิพากษาย่อมในมาตรา 274 วรรคสอง ก็ตาม แต่ผู้ศึกษาก็ยังคงเห็นว่ายังมีปัญหาอยู่ โดยผู้ศึกษามีความเห็นว่าการนำสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาย่อมไปฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายและการบังคับคดีตามคำพิพากษาย่อมในคดีเดิมมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ เป็นการบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ จึงควรที่จะมีระยะเวลาที่เท่ากัน แต่เนื่องจากศาลฎีกาได้วางหลักมาโดยตลอดว่าระยะเวลาในการบังคับคดีไม่ใช่อายุความ ดังนั้น กรณีที่มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลมีคำพิพากษาย่อมไปแล้ว หากต่อมามีเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง เป็นเหตุให้ต้องเริ่มต้นนับอายุความใหม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/15 แต่ในขณะเดียวกันระยะเวลาในการบังคับคดีตามคำพิพากษาย่อมฉบับเดียวกัน แม้จะมีเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงแต่ระยะเวลาในการบังคับคดียังคงเดินต่อไป เป็นเหตุให้ในบางกรณีอายุความยาวกว่าระยะเวลาในการบังคับคดี และทำให้บางคดีสามารถนำมูลหนี้ตามคำพิพากษาไปฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ แต่ไม่สามารถบังคับคดีในคดีเดิมเนื่องจากระยะเวลาในการบังคับคดีสิ้นสุดลงแล้ว ทำให้เกิดความลักลั่นระหว่างกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ ซึ่งผู้ศึกษาไม่เห็นด้วย จึงควรแบ่งแยกขอบเขตของระยะเวลาในการบังคับคดีและอายุความออกจากกันให้ชัดเจน และเห็นควรมีบทบัญญัติกำหนดให้หนี้ตามคำพิพากษาที่อาจบังคับคดีได้ ไม่มีกำหนดอายุความ แต่กำหนดให้บังคับใช้ตามระยะเวลาในการบังคับคดี ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. กรณีปัญหาการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในชั้นบังคับคดี ผู้ศึกษาเห็นว่า ไม่ควรนำเหตุที่คู่ความทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและนอกศาลมากำหนดสิทธิในการบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาให้แตกต่างกัน โดยใช้เพียงเกณฑ์การรับรู้ของศาล ซึ่งสิทธิในการบังคับคดีของการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและนอกศาลควรมีผลอย่างเดียวกัน กล่าวคือ หนี้ตามคำพิพากษาย่อมฉบับ

และบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ตกลงกันใหม่ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 ผู้ศึกษาเห็นสมควรบัญญัติเพิ่มเติมข้อความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน”

โดยให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 852 ดังนี้ “ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเป็นการทำในศาลหรือนอกศาลนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน”

2. กรณีปัญหาการบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความ กรณีทำสัญญานอกศาล จากผลของการทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 852 คือ หนี้ตามคำพิพากษาเดิมระงับและบังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันใหม่ ศาลจึงไม่ควรวินิจฉัยให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมสามารถบังคับคดีในคดีเดิมได้ แต่ให้บังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลหรือนอกศาล และกำหนดให้การยื่นคำร้องของการบังคับคดี และการไต่สวนกรณีที่มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาต้องกระทำในคดีเดิม มิใช่ฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ เนื่องจากในเรื่องการดำเนินการบังคับคดีควรจะทำให้เสร็จไปในคดีเดียวกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 7 (2) เมื่อได้ความว่ามีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันใหม่ ศาลต้องมีคำสั่งงดการบังคับคดีในคดีเดิม อย่างไรก็ตาม หากไต่สวนแล้ว กรณีไม่เป็นไปตามที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษากล่าวอ้าง ศาลก็ชอบที่จะยกคำร้อง และให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการบังคับคดีต่อไป ผู้ศึกษาเห็นสมควรให้มีการบัญญัติเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 290/1 ดังนี้ “เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ยื่นคำร้องต่อศาลโดยกล่าวอ้างว่ามีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันภายหลังศาลมีคำพิพากษาเพื่อขอให้ศาลงดการบังคับคดี ให้ศาลดำเนินการไต่สวนให้ได้ข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว หากได้ความตามที่มีการกล่าวอ้างให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดี”

ในส่วนของกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดให้สามารถนำเอาสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาลมา ให้ศาลมีคำสั่งรับรองได้ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวเปรียบเสมือนคำพิพากษา ต่อมาหากมีการผิดสัญญาคู่ความย่อมสามารถบังคับคดีได้ทันที โดยไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่ หากกฎหมายของประเทศไทยบัญญัติแนวคิดเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสแล้ว ย่อมเป็นการลดปัญหาของการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนอกศาลที่ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกากำหนดให้หนี้เดิมไม่ระงับ และเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมยังคงบังคับคดีต่อไปได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรเพิ่มบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 275/1 ดังนี้ “สัญญาประนีประนอมยอมความภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นการทำในศาลหรือนอกศาล หากศาลมีคำรับรองแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

บุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ หรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ อาจยื่นคำขอต่อศาลให้บังคับคดีได้ทันที”

ดังนั้น หากมีการบัญญัติตามมาตรา 275/1 ข้างต้นแล้วนั้น จะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการงดการบังคับคดีอีกด้วย เนื่องจากแม้ว่าจะได้มีการมีคำสั่งรับรองสัญญาประนีประนอมยอมความที่กระทำกันนอกศาลแล้วนั้น แต่ศาลในคดีเดิมอาจไม่รับรู้ถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับรองดังกล่าว คู่ความจึงอาจยื่นคำร้องขอให้งดการบังคับได้ ซึ่งการที่ศาลมีคำสั่งรับรองแล้วนั้น ย่อมเป็นประโยชน์แก่ศาลในคดีเดิมในการเป็นเครื่องยืนยันถึงการมีอยู่ของสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำขึ้นใหม่ เพื่อให้ศาลในคดีเดิมมีคำสั่งงดการบังคับคดี

3. กรณีปัญหาระยะเวลาในการบังคับคดีและอายุความตามสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับคำพิพากษตามยอม ในประเด็นของระยะเวลาในการบังคับคดีและกำหนดเวลาอายุความของระบบกฎหมายไทยนั้นยังมีการใช้สับสนไม่ชัดเจนกันอยู่ ทำให้เกิดปัญหาว่ากฎหมายวิธีสบัญญัติและกฎหมายสารบัญญัติสับสนกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรแบ่งแยกขอบเขตในเรื่องการบังคับใช้ออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความทับซ้อนหรือขัดแย้งกัน โดยกำหนดให้คำพิพากษาของศาลที่อาจบังคับคดีได้แล้วนั้น มิควรกำหนดให้มีอายุความ แต่กำหนดให้บังคับใช้ตามระยะเวลาในการบังคับคดี ตามมาตรา 274 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้นแล้ว ในเรื่องการดำเนินการฟ้องร้องในคดีล้มละลายจากมูลหนี้ตามคำพิพากษตามยอมซึ่งสามารถดำเนินการบังคับคดีได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรดำเนินการฟ้องร้องภายในระยะเวลาของการบังคับคดีตามมาตรา 274 วรรคสอง ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรยกเลิกความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/32 จากเดิมที่บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นโดยคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุด หรือโดยสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้มีกำหนดอายุความสิบปี ทั้งนี้ ไม่ว่าสิทธิเรียกร้องเดิมจะมีกำหนดอายุความเท่าใด”

และให้ใช้ข้อความใหม่ดังนี้ “สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นโดยคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุด หรือโดยสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้มีกำหนดอายุความเป็นไปตามระยะเวลาของการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 ทั้งนี้ ไม่ว่าสิทธิเรียกร้องเดิมจะมีกำหนดอายุความเท่าใด”

เอกสารอ้างอิง

จรัญ ภักดีธนากุล. **กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการบังคับคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2561.

ลดา ศรีสวัสดิ์ศรีสกุล. “สัญญาประนีประนอมยอมความ” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 2557.

สมชัย ฑีมาอุดมกร. **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือ**

คำสั่ง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2561.